

Tárgy:

384

Hely:

Idő: 1959.

Személy:

Szerző:

Balog János

Cím:

A legkorszerűbb!

Forrás:

Magyar Nemzet, 1959. X. 20.

Akár szándékosan, akár véletlenül választották így a helyet, mindenképpen elgondolkoztató a »tetőtől talpig« műanyag-lakások látványa az egykori Mária Valéria-telep helyén épülő új lakónegyedben. A régi Magyarország szociális és technikai elmaradottságának ezen a televényén ugyanis nem egyszerűen új, hanem a legújabb, a legkorszerűbb műanyagmegoldások sok-sok variációját tárta a rendező Chemolimpex a szakemberek elé: válasszanak, hogyan, mivel akarnak alkalomadtán előrelépni a belső építészetben, a lakásfelszerelésben és berendezésben.

A szocializmus építése természetesen, egészében az elmaradottság legyőzésének korszaka. Mégis, mérlegelve erőforrásainkat és lehetőségeinket, szűkebb értelemben nagyon is megfontolandó: hol és mikor lépünk a biztos vagy csaknem biztos siker reményében előre. A technika és az ipar fejlődésének nemzetközi krónikája sok érdekes példát mond erre. De nem kell ilyen messzire mennünk. Egyáltalán nem véletlen, hogy azokban az alapjaikban új iparágakban — mint amilyen például annakidején a híradástechnika volt —, amelyekben eleve nyílt pályán, a világ legkiválóbb iparos nemzetivel egyidőben kelhetett versenyre Magyarország, viszonylag könnyű volt a legjobbak közé az élvonalba törni. Ez nemcsak egész iparágakra vonatkozik, hanem egyes ágazatokra, fejlődési irányokra, sőt, bizonyos cikkekre, termékekre is, különösen manapság, amikor a technika rendkívüli differenciálódása, az új irányzatok sokasága sokkal inkább és sokkal többször állítja választást elé, kényszeríti döntésre még a tehetősebb országok szakembereit is.

Végére azonban a minden eddiginél gyorsabb technikai fejlődés számunkra egyszerű alkalom. Nemcsak egyes ipari, technikai folyamatok, műveletek korszerűsítésére, hanem egyik vagy másik hazai iparág egész technikájának, termelési struktúrájának megújítására. Ez korunk technikai forradalma és a szocialista iparosítás időbeli találkozása nagy haszna. De van ennek veszélye is. Hogy történetesen olyat tervezünk, olyan vállalkozásba fogunk, ami — éppen a világtechnika roppant gyors változása következtében — elavul, túlhaladottá válik már a befejezés időpontjára. És ha fejlődésünk egésze mindinkább az előbbi, a helyes, okos választás is a jellemző, akad példa az utóbbira is.

A legjobb és legidősebb példa a megalapozott, minden oldalról meggondolt tervezésre éppen a második öt éves terv irányelveinek gyűjteménye. Nem utolsó sorban azért, mert olyan keret, amely a fő tendenciák és arányok meghatározásán túlmenően nemcsak lehetővé teszi, hanem egyenesen megköveteli az alkotó vitát, az elkövetkező évek gazdaságfejlesztésének a több szem többet lát elv alap-

ján való kidolgozását. Igen jellemző módon megfontolt tervezésre ösztönöznek az irányelvek nemcsak azzal, amit célul tűznek ki, hanem azzal is, amit mellőznek. Nem szólnak például atomerőmű építéséről, mert az energia-termelésnek ez a minden jel szerint legkorszerűbb megoldása még a rendkívül költséges és állandóan módosuló kísérletek stádiumában van, ami nem teszi kívánatossá számunkra, hogy már ebben a tervidőszakban atomerőművet építsünk. Legalább is ma még ez a reális álláspont. De éppen a józanság követeli meg, hogy más vonalakon viszont a lehető leggyorsabban szabaduljunk meg a régítől és honosítsuk meg a legkorszerűbbet. Ahol lehet, saját erőből, tehát magyar tudósok, mérnökök elgondolásai szerint, ahol nem, ott a baráti országok tudományos-technikai segítségével, vagy a legfejlettebb nyugati cégek berendezéseivel, licenceivel.

Minden vonalon — a tervezésben és a beruházásban, a kiválasztott termelészökökben és az idehaza gyártandó gépek kiválasztásában, a kínálkozó technológiákban, az alapanyagtermelésben és a fogyasztási cikkek gyártásában is — ha már új utakat keresünk, igyekezzünk megtalálni a legkorszerűbb, egyben a mi adottságaink között leggazdaságosabb megoldást.

Ezen a helyen, persze, legfeljebb néhány esetleges, ha nem is véletlen példát ragadhatsz ki az útkeresésnek ebből a széles és felelősségteljes komplexumából. A beruházásoknál például a radioaktív izotópok széleskörű alkalmazását — mert ezt már nálunk is napirendre tűzte a modern atomtechnika! — az anyagvizsgálatoknál, a legkülönbözőbb lemezek vastagság mérésénél, bonyolult kémiai folyamatok nyomkövetésében stb. Ezek az eljárások sajátos módon nemcsak messzemenően biztonságosak és korszerűek, hanem a selejt vagy a túlzott anyagfelhasználás ma ismert legjobb ellenzérei. Így viszonylag olcsó áron oly mértékben bővítik a meglévő berendezések kapacitását, mintha egy-egy újat állítanának melléjük. Félreértés ne essék: van már ilyesmi nálunk, de el kellene terjeszteni, általánossá kellene tenni. A Szovjetunió és az Egyesült Államok milliárdnyi rubelt, illetőleg dollárt takarítanak meg évenként ezekkel a módszerekkel.

Ezektől csak egy lépés az alkatrészek korszerű forgácsolása, s »közülük« is a legkorszerűbb, a forgácsolás nélküli technológiák széleskörű alkalmazása. Nem olyan régen külön cikkben foglalkoztunk ezekkel. Ami pedig a termelt, illetőleg a felhasznált alapanyagokat illeti, elég gondolatmenetünk kiindulópontjához visszatérünk. A modern vegyipar a műanyagok, szintetikus szálak egész árnádját kínálja, amely valósággal forradalmasítja az építészetet, a lakberendezést, a ruházko-

dást, és a használati cikkek seregét. Igaz, még mindig könnyebb volt összehozni az Úllői úti lakótelep műanyag kiképzésű, felszerelésű és berendezésű lakásainak anyagát, mint megteremteni a szükséges ipari háttér mindezek előállításához. De nem is erről van szó. Csupán arról, hogy kiválasszuk a legfontosabb és a mi körülményeink között is viszonylag könnyen előteremthető s tökéletesíthető, tesszük azt, burkolóanyagokat, s ezeket aztán a lehető legjobb felkészültséggel, »teljes szívvel« kezdjük gyártani. A többit pedig — ami még kell — vásároljuk meg.

Alapos gazdaságossági számítások kérdése ez és a szervezésé. Azért mondjuk ezt, mert évek óta tudunk nálunk is ilyesfajta próbálkozásokról, sőt, bizonyosfokú gyártásról is, több tárca keretén belül is, de elhatározó lépés még nem történt. Azért is tette jól a Chemolimpex, hogy a szakemberek elé tárta ezt az egész problematikát, ezúttal »lakásokban elbeszélve«. És éppen most, a többszázézes, messzebbmenően milliós lakásépítési program kialakításának heteiben.

Mondani sem kell, hogy a törekvés a legkorszerűbbre nemcsak ösztönzést kap a külkereskedelemtől, hanem elsőrendűen segíti is azt. Nem szorul bővebb bizonyításra, hogy igazi export-sikereinket elsősorban azokban az iparágakban könnyeljük el, amelyekben megközelítjük vagy el is érjük a világszínvonalat. A szocialista országok gazdasági együttműködése pedig különösen sok alkalmat nyújt tényleges munkamegosztásra, egészen detail kérdésekben is. Vannak például háztartási gépek, amelyeknek belső piaca nem követeli még ma sem eléggé nagy sorozatok gyártását. De ha megosztjuk a feladatokat, egyiket mi gyártathatjuk egy vagy több baráti ország számára is, a másikat vagy a harmadikat ők és a nagy sorozat nemcsak olcsóbbá teszi a gyártást, hanem lehetőséget nyújt a mindig legkorszerűbb típus kialakítására, hiszen a befektetés hamar »mortizálódik«.

Aksódnak e vélekedés ma is olyan újfajta használati cikkek, amelyekben még meglehetősen nyílt a nemzetközi mezőny és érdemes idejében kihasználni azt. Persze, némi áldozat árán, a legkorszerűbb, minden igényt kielégítő típusok előállításával. Ilyen cikk a többi között a magnetofon is. De ne elégedjünk meg fél megoldásokkal, még fél sikerrel sem. A magyar híradástechnika ebben versenyre kelhet a világ legjobbjaival.

Egyszóval: az elkövetkező hónapok, évek az ilyenfajta kisebb és nagyobb döntések ezreit tartogatják számunkra. Gazdaságpolitikánk megteremtí a fejlődés egészének harmóniáját, de hogy ebből mennyi eredmény, milyen ütemű előrehaladás születik majd, az számtalan részlet-elhatározástól is függ. A legkorszerűbbre való törekvés mindenképpen helyes, de ehhez tudni kell lépni is, várni is az adott pillanatban.

Balog János